cermat

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5

C5PAD22C0T01

DIDAKTICKÝ TEST

Jméno a příjmení

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Základní informace k zadání zkoušky

- **Časový limit** pro řešení didaktického testu **je uveden na záznamovém archu**.
- U každé úlohy je uveden maximální počet bodů.
- Za neuvedené řešení úlohy či za nesprávné řešení úlohy jako celku **se neudělují záporné body**.
- **Odpovědi pište do záznamového archu.** Při zápisu použijte modře nebo černě píšící propisovací tužku, která píše **dostatečně silně a nepřerušovaně**. Poznámky si můžete dělat do testového sešitu, nebudou však předmětem hodnocení.
- **Nejednoznačný nebo nečitelný zápis odpovědi bude považován za chybné řešení.**

Pokyny k úlohám s nabídkou odpovědí

- U všech úloh/podúloh je **právě jedna odpověď správná**.
- Odpověď na úlohu/podúlohu zřetelně zakřížkujte v záznamovém archu podle obrázku.

	A	B	C	D
4	☐	☐	☒	☐

- Pokud budete chtít svou odpověď opravit, pečlivě zabarvěte původně zakřížkovaný čtvereček a zakřížkujte nový čtvereček. Jakýkoliv jiný způsob záznamu odpovědí a jejich oprav bude považován za nesprávnou odpověď.

	A	B	C	D
4	☒	☐	■	☐

Pokyny k úlohám bez nabídky odpovědí

- Odpověď **zapište čitelně** do vyznačených bílých polí. Povoleno je psací i tiskací písmo a číslice. Při psaní **rozlišujte velká a malá písmena**.

12

- Pokud budete chtít tuto odpověď opravit, původní odpověď přeškrtněte a novou odpověď zapište do stejného pole.
- Za chybu se považuje nesprávná (tj. i nadbytečná) nebo chybějící dílčí odpověď. Maximální dosažitelné bodové hodnocení za úlohu se sníží o započítané chyby.

TESTOVÝ SEŠIT NEOTVÍREJTE, POČKEJTE NA POKYN!

Předmětem autorských práv Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–3

Jak se chovat v lese

Hajný prostě nesnese,
když mu někdo po lese
jak šílenec lítá,
když s výrazem divé zvěře
ničí stromy, ničí keře,
láme větve smrku, jedli,
rozkopává ryzce, bedly,
huláká jak na lesy,
což vysokou vyděsí!

Ajaj, ten to schytá.

Hajný hned po škodné pátrá,
nezná sestru, nezná bratra!
Chceš-li žít až do sta roků,
střez se myslivcových broků!

Nasaj sílu z kmene stromů
a způsobně vrať se domů.
Řádění už bylo dost,
pomysli na myslivost!

(*báseň E. Staré a M. Starého, upraveno*)

1 bod

1 Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?

A) Hajný trestá pouze ty, kteří v jeho lese pytlačí.
B) Hajný mimo jiné nestrpí, když v lese někdo povykuje.
C) Hajný střílí po všech lidech, kteří v jeho lese sbírají houby.
D) Hajný se nejvíc rozčílí, když v lese někdo čerpá energii ze stromů.

1 bod

2 Které z následujících tvrzení o verších podtržených ve výchozím textu je pravdivé?

A) První verš má o dvě slabiky méně než druhý verš.
B) První verš má o jednu slabiku méně než druhý verš.
C) První verš má shodný počet slabik jako druhý verš.
D) První verš má o jednu slabiku více než druhý verš.

1 bod

3 Ve které z následujících možností jsou významové vztahy mezi slovy nejpodobnější vztahům mezi slovy KMEN – STROM – VĚTEV?

(Slova *kmen*, *strom* a *větev* posuzujte v tom významu, který mají ve výchozím textu. Správná je pouze možnost, v níž pořadí slov odpovídá pořadí *kmen – strom – větev.*)

A) klika – pant – dveře
B) loď – paluba – stěžeň
C) ucho – hlava – žaludek
D) trup – člověk – končetina

---

max. 2 body

4 Vypište z každé z následujících vět (4.1 a 4.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

4.1 Po namáhavé práci na zahradě budou oba malí pomocníci jistě dlouho spát.

4.2 Při příležitosti výročí založení našeho hasičského sboru se na fotbalovém hřišti konalo dětské odpoledne plné her.

max. 2 body

5 Rozhodněte o každé z následujících vět, zda je zapsána pravopisně správně (A), nebo ne (N).

		A	N
5.1	Během maškarního průvodu čerti pořád řinčeli svými řetězy.	☐	☐
5.2	Kuchařka začala vařit vydatný hovězí vývar v největším hrnci.	☐	☐
5.3	Umístění na pěkném třetím místě sestra považovala za neúspěch.	☐	☐
5.4	Naděje na usmíření obou rozhádaných bratrů se bohužel rozplinula.	☐	☐

---

max. 3 body

6 Přiřaďte k jednotlivým větám (6.1–6.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Žádnou možnost z nabídky A–E nelze přiřadit víckrát než jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

6.1 Šroubovák a další nářadí jsou pro mě zcela nezbytné věci. _____

6.2 Ze zvířat nás nejvíc zajímaly šelmy, například nezkrotní tygři. _____

6.3 Kromě kabátu jsem si k oblečení přibalila i nepromokavý plášť. _____

A) Pro větu platí: první podstatné jméno je významově nadřazené druhému podstatnému jménu a to je významově podřazené třetímu podstatnému jménu.

B) Pro větu platí: první podstatné jméno je významově nadřazené druhému podstatnému jménu a to je významově nadřazené třetímu podstatnému jménu.

C) Pro větu platí: první podstatné jméno je významově podřazené druhému podstatnému jménu a to je významově podřazené třetímu podstatnému jménu.

D) Pro větu platí: první podstatné jméno je významově podřazené druhému podstatnému jménu a to je významově souřadné se třetím podstatným jménem.

E) Pro větu platí: první podstatné jméno je významově podřazené druhému podstatnému jménu a to je významově nadřazené třetímu podstatnému jménu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 7

Na konci měsíce jsme vždy pracovně velmi vytížení.

max. 2 body

7 Napište smysluplnou větu o <u>čtyřech</u> slovech, v níž výraz PRACOVNĚ bude jiným slovním druhem než ve výchozím textu.

Výraz nesmí být použit jako vlastní jméno, např. *pan Pracovně*. Vzniklá věta musí obsahovat tvar *pracovně*, musí být gramaticky i pravopisně správná a musí obsahovat přísudek.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 8–12

TEXT 1

Kočky obdivovali již staří Egypťané. Bezmezně **je** uctívali, neboť věřili, že právě ony mají boží dar ochránit **je** před zlem. Také v Evropě se kočky po staletí těšily všeobecné oblibě. Na začátku 13. století se však postoj Evropanů k těmto živočichům zásadně změnil: ze symbolu štěstí se rázem stala stvůra s očima planoucíma pekelným ohněm. Papež Řehoř IX. černé kočky dokonce označil za ďáblovy spojence a prohlásil, že tyto tvory doma chovají jen čarodějnice.

Takovým hloupostem v dnešní době snad už nikdo nevěří, nicméně pravda je, že kočky nás svými skoro až magickými schopnostmi občas úplně ohromí. Například díky svým citlivým tlapkám s měkkými polštářky dokážou zaznamenat i nepatrné záchvěvy země. *****

Kočka ovšem není jen dobrý věštec, ale také vynikající lovec. Tiše se připlíží ke kořisti a trpělivě číhá na vhodný okamžik, aby zaútočila. Při lovu využívá svůj skvělý sluch: nejenže slyší vyšší tóny než člověk, ale dokáže také přesněji určit, odkud zvuk přichází. K její lovecké výzbroji, obdivuhodné v mnoha směrech, patří i výtečný zrak. Některé barvy, které vnímá člověk, sice kočka nerozezná (třeba červenou), ve tmě však vidí daleko lépe než my. Její zornice, za světla stažené do úzkých štěrbinek, se v šeru rozšíří. Kočičí oči pak získají typický zlatozelený svit a díky němu jsou v noci za příznivých podmínek vidět až ze vzdálenosti 80 metrů.

Kočka je zvídavá a nebojácná, a proto se často ocitá v nebezpečných situacích. Ne nadarmo se ale o ní odedávna říká, že má devět životů. Může totiž přežít třeba pád z velké výšky, dokonce i ze šestého či vyššího patra. Je to zkrátka mimořádné stvoření.

(*S. Starikovič, Proč má bílý pudl černý nos?, upraveno*)

TEXT 2

Slovní tvar typu A: ze samotného tvaru slova (tzn. bez okolního textu) **nelze** určit, ve kterém čísle je slovo užito, např. *jablka* (je to třeba tvar 2. pádu čísla jednotného nebo tvar 1. pádu čísla množného).

Slovní tvar typu B: ze samotného tvaru slova (tzn. bez okolního textu) **lze** určit, ve kterém čísle je slovo užito, např. *jablku* (je to buď tvar 3. pádu, nebo tvar 6. pádu, v obou případech však čísla jednotného).

max. 2 body

8 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

		A	N
8.1	Lidé žijící v Evropě začali mít kladný vztah ke kočkám teprve ve 12. století.	☐	☐
8.2	Zlatozeleně svítící kočičí oči jsou za určitých okolností vidět ze vzdálenosti 80 metrů.	☐	☐
8.3	Ačkoli má kočka výborný zrak, všechny předměty, na kterých se vyskytuje červená barva, jsou pro ni neviditelné.	☐	☐
8.4	Pokud v době, kdy byl papežem Řehoř IX., byla nějaká žena viděna poblíž černé kočky, byla veřejně prohlášena za čarodějnici.	☐	☐

1 bod

9 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) v TEXTU 1?

A) Právě toto chvění je prý příčinou, proč kočky nejsou schopny předvídat zemětřesení a varovat před ním lidi.

B) Právě tato citlivost je prý příčinou, proč jsou některé kočky schopny předvídat zemětřesení a varovat před ním lidi.

C) Právě toto chvění je prý příčinou, proč jen lidé jsou schopni předvídat zemětřesení a ochránit před ním své mazlíčky.

D) Právě tato citlivost je prý příčinou, proč někteří lidé nejsou schopni předvídat zemětřesení a ochránit před ním své mazlíčky.

1 bod

10 Které z následujících tvrzení o slovních tvarech podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.

A) Jak *spojence*, tak *stvoření* jsou slovními tvary typu A.

B) Jak *spojence*, tak *stvoření* jsou slovními tvary typu B.

C) *Spojence* je slovní tvar typu A, *stvoření* je slovní tvar typu B.

D) *Spojence* je slovní tvar typu B, *stvoření* je slovní tvar typu A.

1 bod

11 Které z následujících tvrzení o zájmenech tučně vyznačených v TEXTU 1 je pravdivé?

A) Obě tato zájmena zastupují stejné podstatné jméno, a to *kočka*.

B) Obě tato zájmena zastupují stejné podstatné jméno, a to *Egypťan*.

C) Prvním zájmenem je zastupováno podstatné jméno *kočka*, druhým zájmenem je zastupováno podstatné jméno *Egypťan*.

D) Prvním zájmenem je zastupováno podstatné jméno *Egypťan*, druhým zájmenem je zastupováno podstatné jméno *kočka*.

1 bod

12 Který z následujících úseků TEXTU 1 je souvětí, a nikoli věta jednoduchá?

A) Ne nadarmo se ale o ní odedávna říká, že má devět životů.

B) Její zornice, za světla stažené do úzkých štěrbinek, se v šeru rozšíří.

C) K její lovecké výzbroji, obdivuhodné v mnoha směrech, patří i výtečný zrak.

D) Může totiž přežít třeba pád z velké výšky, dokonce i ze šestého či vyššího patra.

---

1 bod

13 Která z následujících vět NENÍ zapsána pravopisně správně?

A) Nevinná otázka nečekaně vyvolala prudkou hádku.

B) Velmi starou kašnu na náměstí zdobila kovanná mříž.

C) Dlouho plánovaný varhanní koncert se opravdu vydařil.

D) Nejdůležitější kontakty nám v telefonním seznamu chyběly.

max. 2 body

14 Ke každé z následujících podúloh (14.1 a 14.2) napište současné (tj. ne zastaralé) spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň NENÍ vlastním jménem.

14.1 Napište přídavné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem VÝCVIK a skloňuje se podle vzoru MLADÝ.

14.2 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem ZATAJIT a skloňuje se podle vzoru ŽENA.

---

3 body

15 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

A) Z pokoje jsou slyšet zvuky počítačový hry. Na první zaťukání se nic nestane, až na to druhý. Katčin brácha zakřičí: „Vypal, Kachno!"

B) „Kamarádi chtějí vidět pavouka. Můžou?" vyzvídá Katka a přitom lehce do bráchy strčí. „Ne, spí," odsekne jí a dál civí do monitoru.

C) Zastavíme se před pokojem a Katka zaťuká na dveře, na kterých je plakát nějaký hudební skupiny, kterou neznám, a taky nápisy *Zákaz vstupu* a *Trest smrti*.

D) „Ty jsi vážně idiot," řekne Katka a pak se obrátí na nás. „Pojďte klidně dál." Ukáže na malý terárium, co je na stole, a já hned jdu. Petr se za mě trochu schovává. „Co je to za sklípkana?" zajímám se.

E) Katka přesto vezme za kliku a vleze dovnitř. Já a Petr zatím radši zůstáváme na chodbě.

F) Katčin brácha se na mě udiveně podívá: „Ty se v nich nějak vyznáš?" „Jo," odpovím a je to pravda. Mám o nich knihu a čtu si o nich na internetu. „To brácha se v nich vůbec nevyzná, pavouka má jenom proto, že mu to přišlo hustý," neodpustí si Katka.

(*P. Soukupová, Klub divných dětí, upraveno*)

První část: _____
Druhá část: _____
Třetí část: _____
Čtvrtá část: _____
Pátá část: _____
Šestá část: _____

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 16

TEXT 1

1. mytí	7. zamítnutí
2. hlášení	8. trní
3. neštěstí	9. rozcestí
4. tušení	10. míchání
5. spiknutí	11. použití
6. skládání	12. mínění

TEXT 2

Podstatná jména slovesná se tvoří od sloves a končí na *-ní* nebo *-tí*.

- Podstatné jméno *dělení* končí na *-ní* a je vytvořeno od slovesa *dělit* → **je** to podstatné jméno slovesné.
- Podstatné jméno *lupení* končí na *-ní* a je vytvořeno od podstatného jména *lupen* → **není** to podstatné jméno slovesné.

max. 3 body

16 V TEXTU 1 se nachází celkem dvanáct podstatných jmen, tři z nich NEPATŘÍ mezi podstatná jména slovesná. Najděte tato tři slova a napište jejich čísla.

Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakékoli číslice či jakéhokoli slova, které nevyhovují zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17

Poměrně dlouho jsem si přála, aby mi rodiče koupili nějakého domácího mazlíčka. Trvalo však témněř rok, než jsem je přesvědčila. Nejprve se v dětském pokoji objevila klec, později přibyl i její nový obyvatel. Zakrslý králík dostal jméno Eda.

Pravidelně jsem Edovy kartáčovala srst kvůli línání, denně jsem mu měnila vodu a doplňovala zásoby sena, které je hlavní složkou králičí potravy. Jídelníček jsem mu občas obohatila směsí s vybranými bylinami, kterou jsem koupila v obchodě s krmivy. Do klece jsem umístila několik březových větví, o které si brousil zuby.

Eda byl velmi učenlivý. Uměl přiběhnout na zavolání a sám vlezl do přepravky, když jsme se chystali na rodinný výlet. S oblibou se schovával pod topením, v jehož blískosti se cítil v bezpečí. Naše společné chvíle byly plné smíchu a radosti.

max. 4 body

17 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Ohebná slova zapište bezchybně ve stejném tvaru, ve kterém jsou užita v textu. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 18–22

(**1**) Dne 23. března 1865 letěl nad Tichým oceánem balon, stržený vzdušným vírem. „**Ven** se vší zátěží!" zaznělo ve čtyři odpoledne. Pod koulí naplněnou plynem se ještě dlouhé hodiny zmítal koš s cestujícími. Uragán se zklidnil až ráno. V dohledu ale **stále** žádná země, všude kolem jen rozbouřené moře. Vtom balon začal prudce klesat. Trhlinou v jeho plášti totiž unikal plyn. Situace vypadala **beznadějně**. Když už byli vzduchoplavci napůl ponořeni ve vodě, zahlédli neznámý ostrov. Splasklý plášť se náhle prohnul v jakousi kapsu a balon byl větrem hnán jako loď směrem k pobřeží. Na písčitém břehu si všichni **zhluboka** oddechli.

Od té doby uběhlo již půl roku. 24. září se šel Pencroff podívat na pasti, které nalíčil. V jedné z nich sebou házel malý pekari. To bude výtečná hostina, zaradoval se námořník.

(**2**) Pečené selátko skutečně všem chutnalo. Pencroff zrovna hltal už druhou porci, když vtom zaklel. „O něco jsem si zlomil zub!" vykřikl. Pak vyňal z úst předmět, který ho připravil o část stoličky. Byla to olověná kulka! Ani zjevení nadpřirozené bytosti by trosečníky nerozrušilo víc. Při průzkumech ostrova totiž na člověka nenarazili, žádný kouř přítomnost lidí neprozrazoval.

(**3**) „Neříkal jste, Pencroffe, že ten pekari byl asi tři měsíce starý•" zeptal se inženýr.

„Přesně to jsem říkal, pane Smithi," odpověděl mu námořník, „vždyť to bylo mládě!"

„Z toho tedy vyplývá, že nedávno byla na ostrově vypálena rána z pušky."

„A že kulka," doplnil logicky uvažujícího Smithe Spilett, „zasáhla toto zvíře."

(**4**) „Buď je tedy ostrov obydlen," pokračoval Smith, „nebo tu někdo tajně přistál. Nevíme, zda to jsou přátelé, či nepřátelé• Musíme znovu prozkoumat ostrov a zjistit, jestli jsou ještě tady!"

Vysvětlivka: *pekari* – drobný sudokopytník podobný prasatům

(*J. Verne, Tajuplný ostrov, upraveno*)

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
18.1	Vzduchoplavci ztroskotali na neznámém ostrově dne 23. března 1865.	☐	☐
18.2	Pekari zemřel na následky střelného poranění, které mu způsobil Pencroff.	☐	☐
18.3	Do rozhovoru o olověné kulce se zapojili celkem čtyři lidé: Smith, Pencroff, Spilett a jakýsi inženýr.	☐	☐
18.4	Nález olověné kulky trosečníky znepokojil víc než předchozí setkání s nadpřirozenou bytostí.	☐	☐

max. 3 body

19 Vypište z druhé části výchozího textu tři dvouslabičná neohebná slova.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

1 bod

20 Kterou z následujících možností lze úsek podtržený ve výchozím textu nahradit tak, aby význam textu zůstal zachován?

A) Vykřikl, že si o něco zlomil zub.

B) O něco si zlomil zub, vykřikl jsem.

C) Vykřikl, že jsem si o něco zlomil zub.

D) O něco jsem si zlomil zub, vykřikl jsem.

1 bod

21 Které z následujících tvrzení o dvou vynechaných místech (•) ve výchozím textu je pravdivé?

A) Na obě tato místa patří otazník.
B) Na žádné z těchto míst nepatří otazník.
C) Otazník patří pouze na místo vynechané ve třetí části textu.
D) Otazník patří pouze na místo vynechané ve čtvrté části textu.

max. 2 body

22 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je pravdivé (A), nebo ne (N).

(Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu vyznačena tučně.)

		A	N
22.1	Slovo *uvnitř* má opačný význam, než má v textu slovo *ven*.	☐	☐
22.2	Slovo *neustále* má opačný význam, než má v textu slovo *stále*.	☐	☐
22.3	Slovo *nadějně* má opačný význam, než má v textu slovo *beznadějně*.	☐	☐
22.4	Slovo *zvysoka* má opačný význam, než má v textu slovo *zhluboka*.	☐	☐

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 23

Dřív byl Pavel skromný a moc milý kluk. Když ale vyhrál celostátní kolo v matematické olympiádě a napsali o něm pochvalný článek v místních novinách, začal se chovat nafoukaně. Mluví jen o tom, jaký je génius. *****

1 bod

23 Která z následujících možností obsahuje české ustálené slovní spojení vystihující situaci ve výchozím textu, a patří tedy na vynechané místo (*****) v textu?

A) Dost si vyhodil z kopýtka.
B) Pěkně mu přistřihli křídla.
C) Dost se chlubí cizím peřím.
D) Pěkně mu narostl hřebínek.

---

1 bod

24 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

A) Po setmění by mě na hřbitov nikdo nedostal.
B) Po setmění by mně na hřbitov nikdo nedostal.
C) Po setmnění by mě na hřbitov nikdo nedostal.
D) Po setmnění by mně na hřbitov nikdo nedostal.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

(**1**) Závodníci jsou seřazeni na startu. Diváci na tribunách i statisíce fanoušků sledujících přenos na kanálu YouTube se už nemohou dočkat. Ne, tohle není reportáž ze závodů formule 1. Je to popis šílenství, jež **se strhlo** kolem závodů skleněných kuliček.

Profesionální závody, v nichž mezi sebou soupeří skleněnky, se konají od roku 2013. Závodní kuličky musí splňovat například předepsanou velikost i hmotnost, před startem je proto rozhodčí zkontrolují a případné hříšníky ze závodu vyloučí. Nemyslete si však, že skleněnky jsou úplně stejné: liší se barvou či vzorem.

(**2**) Největší popularitu ze všech závodů si získala soutěž Marble Rally, při níž jsou skleněnky vypuštěny na **náročnou** trať vyrytou v hliněném či písečném kopci. V některých místech se trať větví do více cest, diváci ale nemůžou předem odhadnout, která z nich kuličku dovede do cíle nejrychleji. Prvek překvapení nabízejí také nejrůznější skokánky a záludné tunely. Sledování Marble Rally je skutečně **napínavé**. Tento závod byste si neměli nechat ujít, rozhodně **stojí** za to.

(*www.abicko.cz, upraveno*)

max. 2 body

25 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
25.1	Závody skleněných kuliček sleduje na kanálu YouTube víc fanoušků než závody formule 1.	☐	☐
25.2	První část trati závodu Marble Rally vede po povrchu pokrytém hlínou, druhou část trati pokrývá písek.	☐	☐
25.3	Některé úseky trati závodu Marble Rally jsou vyhrazeny jen pro skleněné kuličky pohybující se nejvyšší rychlostí.	☐	☐
25.4	Pro profesionální závody skleněných kuliček jsou stanoveny určité podmínky včetně předepsané hmotnosti závodních skleněnek.	☐	☐

1 bod

26 Které z následujících tvrzení o výrazech tučně vyznačených ve výchozím textu NENÍ pravdivé?

A) Sloveso *strhnout se* je v textu užito ve významu *nastat, propuknout*.
B) Přídavné jméno *náročný* je v textu užito ve významu *nesnadný, obtížný*.
C) Přídavné jméno *napínavý* je v textu užito ve významu *udržující v napětí, vzrušující*.
D) Sloveso *stát* je v textu užito ve významu *setrvávat na místě, nebýt v pohybu.*

1 bod

27 Které z následujících tvrzení o dvou úsecích podtržených ve výchozím textu je pravdivé?

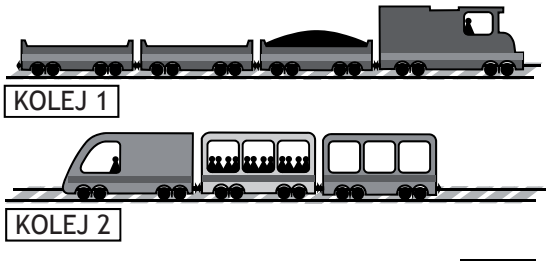
A) V každém z těchto úseků se vyskytuje sloveso užité v rozkazovacím způsobu.
B) V každém z těchto úseků se vyskytuje sloveso užité v podmiňovacím způsobu.
C) V úseku z první části textu se vyskytuje sloveso užité v podmiňovacím způsobu, v úseku z druhé části textu se vyskytuje sloveso užité v rozkazovacím způsobu.
D) V úseku z první části textu se vyskytuje sloveso užité v rozkazovacím způsobu, v úseku z druhé části textu se vyskytuje sloveso užité v podmiňovacím způsobu.

max. 4 body

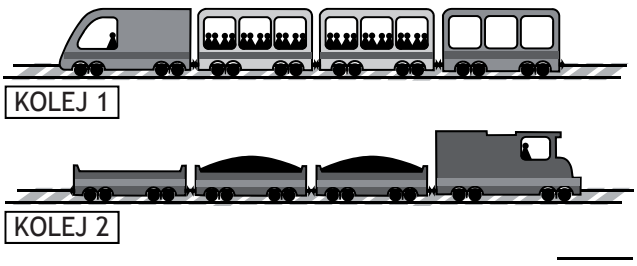
28 Přiřaďte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).

(Žádnou možnost z nabídky A–F nelze přiřadit víckrát než jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

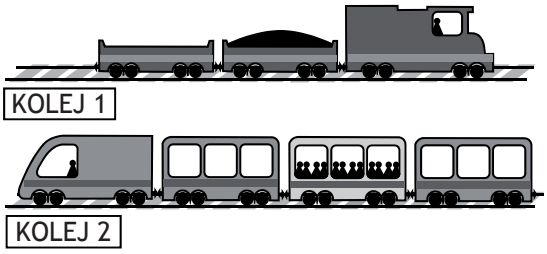
28.1



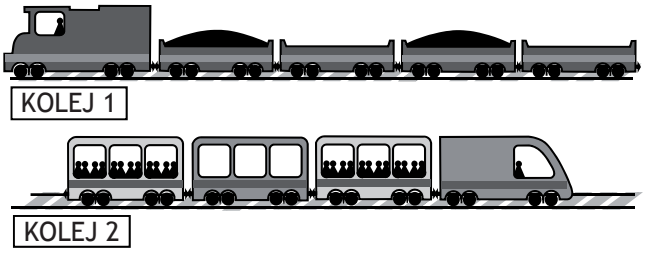
28.2



28.3



28.4



A) Osobní vlak má lichý počet vagónů. Nákladní vlak nemá více vagónů než vlak osobní. Vlak na 2. koleji má sudý počet plných vagónů.

B) Jeden z vlaků má sudý počet prázdných vagónů. Osobní vlak má lichý počet plných vagónů. Vlak na 1. koleji má více vagónů než vlak na 2. koleji.

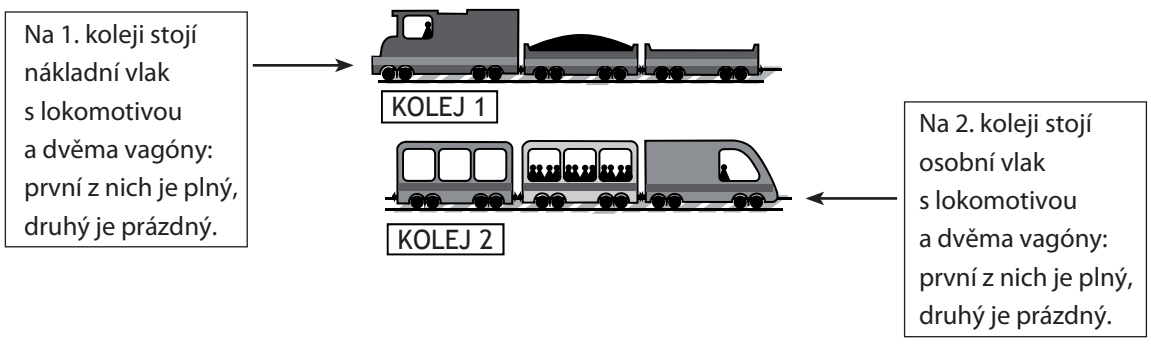
C) Celkový počet vagónů na obrázku je lichý. Vlak na 2. koleji má méně vagónů než vlak na 1. koleji. Nákladní vlak má lichý počet prázdných vagónů.

D) Osobní vlak nemá prázdných vagónů stejně jako těch plných. Nákladní vlak má sudý počet vagónů. Vlak na 1. koleji má lichý počet plných vagónů.

E) Vlak na 2. koleji má lichý počet prázdných vagónů. Nákladní vlak má jiný počet vagónů než vlak osobní. Osobní vlak má sudý počet plných vagónů.

F) Vlak na 1. koleji nemá méně prázdných vagónů než vlak na 2. koleji. Osobní vlak má více než jeden plný vagón. Nákladní vlak má lichý počet plných vagónů.

Vysvětlivky: Na obrázku jsou dva vlaky, které mají celkem čtyři vagóny.



ZKONTROLUJTE, ZDA JSTE DO ZÁZNAMOVÉHO ARCHU UVEDL/A VŠECHNY ODPOVĚDI.

cermat

JEDNOTNÁ PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKA 2022

KLÍČ SPRÁVNÝCH ŘEŠENÍ

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5 A

KÓD TESTU: C5PAD22C0T01

Počet úloh	Celkem	Uzavřených	Otevřených
	28	**22**	**6**

Úloha	Správné řešení	Body
1	B	**1**
2	C	**1**
3	D	**1**
4		**max. 2 body**
4.1	podmět: **pomocníci**; přísudek: **budou spát**	1 b.
4.2	podmět: **odpoledne**; přísudek: **se konalo**	1 b.
	ZSD musí být správně určena, správně rozdělena na podmětovou a přísudkovou část a pravopisně správně zapsána.	
5		**max. 2 body**
5.1	ANO	4 podúlohy 2 b.
5.2	ANO	3 podúlohy 1 b.
5.3	ANO	2 a méně podúloh 0 b.
5.4	NE	
6		**max. 3 body**
6.1	C	1 b.
6.2	B	1 b.
6.3	E	1 b.
7	např. V pracovně máme knihy. Věta musí obsahovat bezchybně zapsané slovo *pracovně* a musí splňovat tyto podmínky: **a)** výraz *pracovně* je jiným SD než ve VT; **b)** věta je smysluplná; **c)** věta obsahuje přísudek; **d)** věta je gramaticky správná; **e)** věta je pravopisně správná; **f)** věta obsahuje 4 slova. Věty, které splňovaly podmínky **a)–d)**, ale buď obsahovaly 1 pravopisnou chybu, nebo měly 3 slova / 5 slov, byly hodnoceny 1 bodem. V ostatních případech bylo přiděleno 0 bodů.	**max. 2 body** 0 chyb 2 b. 1 chyba 1 b. 2 a více chyb 0 b.
8		**max. 2 body**
8.1	NE	4 podúlohy 2 b.
8.2	ANO	3 podúlohy 1 b.
8.3	NE	2 a méně podúloh 0 b.
8.4	NE	
9	B	**1**
10	A	**1**
11	C	**1**
12	A	**1**
13	B	**1**
14		**max. 2 body**
14.1	cvičný	1 b.
14.2	např. tajenka	1 b.
15		**3**
První část	C	
Druhá část	A	
Třetí část	E	
Čtvrtá část	B	
Pátá část	D	
Šestá část	F	
	Body lze získat pouze v případě, že všechny části textu jsou seřazeny správně. V ostatních případech bylo přiděleno 0 bodů.	

16	čísla hledaných slov: 3, 8, 9 Za chybu je považováno: **a)** nenalezení hledaného čísla; **b)** zápis jakéhokoli čísla/slova, které nevyhovuje zadání úlohy. Příklad hodnocení: **tři**, **5**, **8** → 1 bod (1 číslo nenalezeno, 1 číslo neodpovídá zadání = 2 chyby)	**max. 3 body** 0 chyb 3 b. 1 chyba 2 b. 2 chyby 1 b. 3 a více chyb 0 b.
17	téměř, Edovi, březových, blízkosti Za chybu je považováno: **a)** nenalezení hledaného slova; **b)** zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy. Příklad hodnocení: **téměř**, **my**, **Edovi** → 1 bod (2 slova nenalezena, 1 slovo neodpovídá zadání = 3 chyby)	**max. 4 body** 0 chyb 4 b. 1 chyba 3 b. 2 chyby 2 b. 3 chyby 1 b. 4 a více chyb 0 b.
18		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
18.1	NE	
18.2	NE	
18.3	NE	
18.4	NE	
19	zrovna, ani, totiž Za chybu je považováno: **a)** nenalezení hledaného slova; **b)** zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy. Příklad hodnocení: **totiž**, **vtom** → 0 bodů (2 slova nenalezena, 1 slovo neodpovídá zadání = 3 chyby)	**max. 3 body** 0 chyb 3 b. 1 chyba 2 b. 2 chyby 1 b. 3 a více chyb 0 b.
20	A	**1**
21	C	**1**
22		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
22.1	NE	
22.2	NE	
22.3	ANO	
22.4	NE	
23	D	**1**
24	A	**1**
25		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
25.1	NE	
25.2	NE	
25.3	NE	
25.4	ANO	
26	D	**1**
27	D	**1**
28		**max. 4 body**
28.1	B	1 b.
28.2	A	1 b.
28.3	D	1 b.
28.4	E	1 b.
CELKEM		**50 bodů**

Vzhledem k vysoké variabilitě možných žákovských odpovědí na otevřené úlohy neobsahuje tento klíč všechny akceptovatelné odpovědi.

© Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání (CZVV), 2022

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5

C5PAD22C0T01

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–3

Jak se chovat v lese

Hajný prostě nesnese,
když mu někdo po lese
jak šílenec lítá,
když s výrazem divé zvěře
ničí stromy, ničí keře,
láme větve smrku, jedli,
rozkopává ryzce, bedly,
huláká jak na lesy,
což vysokou vyděsí!

Ajaj, ten to schytá.

Vysvětlivka: *vysoká* – vysoká zvěř, např. jelen

Hajný hned po škodné pátrá,
nezná sestru, nezná bratra!
Chceš-li žít až do sta roků,
střez se myslivcových broků!

Nasaj sílu z kmene stromů
a způsobně vrať se domů.
Řádění už bylo dost,
pomysli na myslivost!

(*báseň E. Staré a M. Starého, upraveno*)

1 bod

1 Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?

A) Hajný trestá pouze ty, kteří v jeho lese pytlačí.
B) Hajný mimo jiné nestrpí, když v lese někdo povykuje.
C) Hajný střílí po všech lidech, kteří v jeho lese sbírají houby.
D) Hajný se nejvíc rozčílí, když v lese někdo čerpá energii ze stromů.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti B) dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny barevně.

1 bod

2 Které z následujících tvrzení o verších podtržených ve výchozím textu je pravdivé?

A) První verš má o dvě slabiky méně než druhý verš.
B) První verš má o jednu slabiku méně než druhý verš.
C) První verš má shodný počet slabik jako druhý verš.
D) První verš má o jednu slabiku více než druhý verš.

Zdůvodnění

První podtržený verš je osmislabičný, druhý podtržený verš je také osmislabičný.

1 bod

3 Ve které z následujících možností jsou významové vztahy mezi slovy nejpodobnější vztahům mezi slovy KMEN – STROM – VĚTEV?

(Slova *kmen*, *strom* a *větev* posuzujte v tom významu, který mají ve výchozím textu. Správná je pouze možnost, v níž pořadí slov odpovídá pořadí *kmen – strom – větev*.)

A) klika – pant – dveře
B) loď – paluba – stěžeň
C) ucho – hlava – žaludek
D) trup – člověk – končetina

Zdůvodnění

V možnosti D) je významový vztah mezi slovy nejpodobnější vztahu v zadané trojici slov: v obou těchto trojicích prostřední slovo označuje nějaký celek, první a třetí slovo pak označuje části tohoto celku. *Strom* má *kmen* a *větve* (větve vyrůstají z kmene), *člověk* má *trup* a *končetiny* (končetiny vyrůstají z lidského trupu).

Možnosti A), B) a C) nesplňují podmínky uvedené v zadání:

- *dveře* sice mají *kliku* a je na nich část *pantu*, pořadí slov v této možnosti ale neodpovídá pořadí *kmen – strom – větev*;
- *paluba* a *stěžeň* jsou sice částmi *lodi*, pořadí slov v této možnosti ale neodpovídá pořadí *kmen – strom – větev*;
- slovo *hlava* sice označuje celek, jehož částí je *ucho*, *žaludek* ale částí hlavy není.

---

max. 2 body

4 Vypište z každé z následujících vět (4.1 a 4.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

4.1 Po namáhavé práci na zahradě budou oba malí pomocníci jistě dlouho spát.

4.2 Při příležitosti výročí založení našeho hasičského sboru se na fotbalovém hřišti konalo dětské odpoledne plné her.

Řešení

4.1

podmět:
pomocníci
přísudek:
budou spát

4.2

podmět:
odpoledne
přísudek:
se konalo

---

max. 2 body

5 Rozhodněte o každé z následujících vět, zda je zapsána pravopisně správně (A), nebo ne (N).

		A	N
5.1	Během maškarního průvodu čerti pořád řinčeli svými řetězy.	☒	☐
5.2	Kuchařka začala vařit vydatný hovězí vývar v největším hrnci.	☒	☐
5.3	Umístění na pěkném třetím místě sestra považovala za neúspěch.	☒	☐
5.4	Naděje na usmíření obou rozhádaných bratrů se bohužel rozplinula.	☐	☒

Zdůvodnění

Sloveso *rozplynout se* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *plynout*.

max. 3 body

6 Přiřaďte k jednotlivým větám (6.1–6.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Žádnou možnost z nabídky A–E nelze přiřadit víckrát než jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

6.1 Šroubovák a další nářadí jsou pro mě zcela nezbytné věci. _____

6.2 Ze zvířat nás nejvíc zajímaly šelmy, například nezkrotní tygři. _____

6.3 Kromě kabátu jsem si k oblečení přibalila i nepromokavý plášť. _____

A) Pro větu platí: první podstatné jméno je významově nadřazené druhému podstatnému jménu a to je významově podřazené třetímu podstatnému jménu.

B) Pro větu platí: první podstatné jméno je významově nadřazené druhému podstatnému jménu a to je významově nadřazené třetímu podstatnému jménu.

C) Pro větu platí: první podstatné jméno je významově podřazené druhému podstatnému jménu a to je významově podřazené třetímu podstatnému jménu.

D) Pro větu platí: první podstatné jméno je významově podřazené druhému podstatnému jménu a to je významově souřadné se třetím podstatným jménem.

E) Pro větu platí: první podstatné jméno je významově podřazené druhému podstatnému jménu a to je významově nadřazené třetímu podstatnému jménu.

Řešení a zdůvodnění

6.1 – C)

Podstatné jméno *šroubovák* je významově podřazené podstatnému jménu *nářadí* a to je významově podřazené podstatnému jménu *věc*.

6.2 – B)

Podstatné jméno *zvíře* je významově nadřazené podstatnému jménu *šelma* a to je významově nadřazené podstatnému jménu *tygr*.

6.3 – E)

Podstatné jméno *kabát* je významově podřazené podstatnému jménu *oblečení* a to je významově nadřazené podstatnému jménu *plášť*.

Žádná z posuzovaných vět neodpovídá ani tvrzení A), ani tvrzení D).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 7

Na konci měsíce jsme vždy pracovně velmi vytížení.

max. 2 body

7 Napište smysluplnou větu o <u>čtyřech</u> slovech, v níž výraz PRACOVNĚ bude jiným slovním druhem než ve výchozím textu.

Výraz nesmí být použit jako vlastní jméno, např. *pan Pracovně*. Vzniklá věta musí obsahovat tvar *pracovně*, musí být gramaticky i pravopisně správná a musí obsahovat přísudek.

Řešení a zdůvodnění

Výraz *pracovně* je ve výchozím textu příslovcem, ve vzniklé větě tedy musí být tento výraz použit jako podstatné jméno *pracovna* ve tvaru 3./6. pádu čísla jednotného, např. *Utíkal směrem k pracovně. / V pracovně máme knihy.*

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 8–12

TEXT 1

Kočky obdivovali již staří Egypťané. Bezmezně **je** uctívali, neboť věřili, že právě ony mají boží dar ochránit **je** před zlem. Také v Evropě se kočky po staletí těšily všeobecné oblibě. Na začátku 13. století se však postoj Evropanů k těmto živočichům zásadně změnil: ze symbolu štěstí se rázem stala stvůra s očima planoucíma pekelným ohněm. Papež Řehoř IX. černé kočky dokonce označil za ďáblovy spojence a prohlásil, že tyto tvory doma chovají jen čarodějnice.

Takovým hloupostem v dnešní době snad už nikdo nevěří, nicméně pravda je, že kočky nás svými skoro až magickými schopnostmi občas úplně ohromí. Například díky svým citlivým tlapkám s měkkými polštářky dokážou zaznamenat i nepatrné záchvěvy země. *****

Kočka ovšem není jen dobrý věštec, ale také vynikající lovec. Tiše se připlíží ke kořisti a trpělivě číhá na vhodný okamžik, aby zaútočila. Při lovu využívá svůj skvělý sluch: nejenže slyší vyšší tóny než člověk, ale dokáže také přesněji určit, odkud zvuk přichází. K její lovecké výzbroji, obdivuhodné v mnoha směrech, patří i výtečný zrak. Některé barvy, které vnímá člověk, sice kočka nerozezná (třeba červenou), ve tmě však vidí daleko lépe než my. Její zornice, za světla stažené do úzkých štěrbinek, se v šeru rozšíří. Kočičí oči pak získají typický zlatozelený svit a díky němu jsou v noci za příznivých podmínek vidět až ze vzdálenosti 80 metrů.

Kočka je zvídavá a nebojácná, a proto se často ocitá v nebezpečných situacích. Ne nadarmo se ale o ní odedávna říká, že má devět životů. Může totiž přežít třeba pád z velké výšky, dokonce i ze šestého či vyššího patra. Je to zkrátka mimořádné stvoření.

(*S. Starikovič, Proč má bílý pudl černý nos?, upraveno*)

TEXT 2

Slovní tvar typu A: ze samotného tvaru slova (tzn. bez okolního textu) **nelze** určit, ve kterém čísle je slovo užito, např. *jablka* (je to třeba tvar 2. pádu čísla jednotného nebo tvar 1. pádu čísla množného).

Slovní tvar typu B: ze samotného tvaru slova (tzn. bez okolního textu) **lze** určit, ve kterém čísle je slovo užito, např. *jablku* (je to buď tvar 3. pádu, nebo tvar 6. pádu, v obou případech však čísla jednotného).

max. 2 body

8 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

		A	N
8.1	Lidé žijící v Evropě začali mít kladný vztah ke kočkám teprve ve 12. století.	☐	☒
8.2	Zlatozeleně svítící kočičí oči jsou za určitých okolností vidět ze vzdálenosti 80 metrů.	☒	☐
8.3	Ačkoli má kočka výborný zrak, všechny předměty, na kterých se vyskytuje červená barva, jsou pro ni neviditelné.	☐	☒
8.4	Pokud v době, kdy byl papežem Řehoř IX., byla nějaká žena viděna poblíž černé kočky, byla veřejně prohlášena za čarodějnici.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

9 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) v TEXTU 1?

A) Právě toto chvění je prý příčinou, proč kočky nejsou schopny předvídat zemětřesení a varovat před ním lidi.

B) Právě tato citlivost je prý příčinou, proč jsou některé kočky schopny předvídat zemětřesení a varovat před ním lidi.

C) Právě toto chvění je prý příčinou, proč jen lidé jsou schopni předvídat zemětřesení a ochránit před ním své mazlíčky.

D) Právě tato citlivost je prý příčinou, proč někteří lidé nejsou schopni předvídat zemětřesení a ochránit před ním své mazlíčky.

Zdůvodnění

V druhém odstavci TEXTU 1 je uvedeno, že kočky mají skoro až magické schopnosti a že díky svým citlivým tlapkám s měkkými polštářky dokážou zaznamenat i nepatrné záchvěvy země. Logickým pokračováním textu je možnost B): zmiňovaná citlivost kočičích tlapek je dána do souvislosti s tím, že některé kočky jsou schopny předvídat zemětřesení a varovat před ním lidi. Na schopnost předvídat odkazuje také začátek třetího odstavce: *Kočka ovšem není jen dobrý věštec, ale také vynikající lovec.*

1 bod

10 Které z následujících tvrzení o slovních tvarech podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.

A) Jak *spojence*, tak *stvoření* jsou slovními tvary typu A.

B) Jak *spojence*, tak *stvoření* jsou slovními tvary typu B.

C) *Spojence* je slovní tvar typu A, *stvoření* je slovní tvar typu B.

D) *Spojence* je slovní tvar typu B, *stvoření* je slovní tvar typu A.

Zdůvodnění

Podstatné jméno *spojenec* má v 2. a 4. pádě čísla jednotného a ve 4. pádě čísla množného tvar *spojence*. Ze samotného tvaru *spojence* tedy nelze určit, ve kterém čísle je toto slovo užito, proto jde o slovní tvar typu A.

Podstatné jméno *stvoření* má v 1. až 6. pádě čísla jednotného a v 1., 2., 4. a 5. pádě čísla množného tvar *stvoření*. Ze samotného tvaru *stvoření* tedy nelze určit, ve kterém čísle je toto slovo užito, proto jde o slovní tvar typu A.

1 bod

11 Které z následujících tvrzení o zájmenech tučně vyznačených v TEXTU 1 je pravdivé?

A) Obě tato zájmena zastupují stejné podstatné jméno, a to *kočka*.

B) Obě tato zájmena zastupují stejné podstatné jméno, a to *Egypťan*.

C) Prvním zájmenem je zastupováno podstatné jméno *kočka*, druhým zájmenem je zastupováno podstatné jméno *Egypťan*.

D) Prvním zájmenem je zastupováno podstatné jméno *Egypťan*, druhým zájmenem je zastupováno podstatné jméno *kočka*.

Zdůvodnění

Prvním zájmenem je v TEXTU 1 zastupováno podstatné jméno *kočka*, druhým zájmenem je zastupováno podstatné jméno *Egypťan*: *Kočky obdivovali již staří Egypťané. Bezmezně kočky uctívali, neboť věřili, že právě ony mají boží dar ochránit Egypťany před zlem.*

1 bod

12 Který z následujících úseků TEXTU 1 je souvětí, a nikoli věta jednoduchá?

A) Ne nadarmo se ale o ní odedávna říká, že má devět životů.
B) Její zornice, za světla stažené do úzkých štěrbinek, se v šeru rozšíří.
C) K její lovecké výzbroji, obdivuhodné v mnoha směrech, patří i výtečný zrak.
D) Může totiž přežít třeba pád z velké výšky, dokonce i ze šestého či vyššího patra.

Zdůvodnění

Větný celek uvedený v možnosti A) obsahuje dvě slovesa v určitém tvaru (*se říká, má*), jde tedy o souvětí. Každý z větných celků uvedených v možnostech B), C) a D) obsahuje vždy pouze jedno sloveso v určitém tvaru (*se rozšíří* / *patří* / *může*), jde tedy o věty jednoduché.

---

1 bod

13 Která z následujících vět NENÍ zapsána pravopisně správně?

A) Nevinná otázka nečekaně vyvolala prudkou hádku.
B) Velmi starou kašnu na náměstí zdobila kovanná mříž.
C) Dlouho plánovaný varhanní koncert se opravdu vydařil.
D) Nejdůležitější kontakty nám v telefonním seznamu chyběly.

Zdůvodnění

Přídavné jméno *kovaný* je odvozeno od slovesa *kovat*, konkrétně z tvaru *kován* příponou *-ý*.

---

max. 2 body

14 Ke každé z následujících podúloh (14.1 a 14.2) napište současné (tj. ne zastaralé) spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň NENÍ vlastním jménem.

14.1 Napište přídavné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem VÝCVIK a skloňuje se podle vzoru MLADÝ.

14.2 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem ZATAJIT a skloňuje se podle vzoru ŽENA.

Řešení

14.1 – cvičný

14.2 – např. tajenka

3 body

15 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

A) Z pokoje jsou slyšet zvuky počítačový hry. Na první zaťukání se nic nestane, až na to druhý. Katčin brácha zakřičí: „Vypal, Kachno!“

B) „Kamarádi chtějí vidět pavouka. Můžou?“ vyzvídá Katka a přitom lehce do bráchy strčí. „Ne, spí,“ odsekne jí a dál civí do monitoru.

C) Zastavíme se před pokojem a Katka zaťuká na dveře, na kterých je plakát nějaký hudební skupiny, kterou neznám, a taky nápisy *Zákaz vstupu* a *Trest smrti*.

D) „Ty jsi vážně idiot,“ řekne Katka a pak se obrátí na nás. „Pojďte klidně dál.“ Ukáže na malý terárium, co je na stole, a já hned jdu. Petr se za mě trochu schovává. „Co je to za sklípkana?“ zajímám se.

E) Katka přesto vezme za kliku a vleze dovnitř. Já a Petr zatím radši zůstáváme na chodbě.

F) Katčin brácha se na mě udiveně podívá: „Ty se v nich nějak vyznáš?“ „Jo,“ odpovím a je to pravda. Mám o nich knihu a čtu si o nich na internetu. „To brácha se v nich vůbec nevyzná, pavouka má jenom proto, že mu to přišlo hustý,“ neodpustí si Katka.

(*P. Soukupová, Klub divných dětí, upraveno*)

Řešení

První část: C)

Druhá část: A)

Třetí část: E)

Čtvrtá část: B)

Pátá část: D)

Šestá část: F)

C) Zastavíme se před pokojem a Katka zaťuká na dveře, na kterých je plakát nějaký hudební skupiny, kterou neznám, a taky nápisy *Zákaz vstupu* a *Trest smrti*. **A)** Z pokoje jsou slyšet zvuky počítačový hry. Na první zaťukání se nic nestane, až na to druhý. Katčin brácha zakřičí: „Vypal, Kachno!“ **E)** Katka přesto vezme za kliku a vleze dovnitř. Já a Petr zatím radši zůstáváme na chodbě. **B)** „Kamarádi chtějí vidět pavouka. Můžou?“ vyzvídá Katka a přitom lehce do bráchy strčí. „Ne, spí,“ odsekne jí a dál civí do monitoru. **D)** „Ty jsi vážně idiot,“ řekne Katka a pak se obrátí na nás. „Pojďte klidně dál.“ Ukáže na malý terárium, co je na stole, a já hned jdu. Petr se za mě trochu schovává. „Co je to za sklípkana?“ zajímám se. **F)** Katčin brácha se na mě udiveně podívá: „Ty se v nich nějak vyznáš?“ „Jo,“ odpovím a je to pravda. Mám o nich knihu a čtu si o nich na internetu. „To brácha se v nich vůbec nevyzná, pavouka má jenom proto, že mu to přišlo hustý,“ neodpustí si Katka.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 16

TEXT 1

1. mytí	7. zamítnutí
2. hlášení	8. trní
3. neštěstí	9. rozcestí
4. tušení	10. míchání
5. spiknutí	11. použití
6. skládání	12. mínění

TEXT 2

Podstatná jména slovesná se tvoří od sloves a končí na *-ní* nebo *-tí*.

- Podstatné jméno *dělení* končí na *-ní* a je vytvořeno od slovesa *dělit* → **je** to podstatné jméno slovesné.
- Podstatné jméno *lupení* končí na *-ní* a je vytvořeno od podstatného jména *lupen* → **není** to podstatné jméno slovesné.

max. 3 body

16 V TEXTU 1 se nachází celkem dvanáct podstatných jmen, tři z nich NEPATŘÍ mezi podstatná jména slovesná. Najděte tato tři slova a napište jejich čísla.

Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakékoli číslice či jakéhokoli slova, které nevyhovují zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení a zdůvodnění

- **3**: *neštěstí* je odvozeno od podstatného jména *štěstí*
- **8**: *trní* je odvozeno od podstatného jména *trn*
- **9**: *rozcestí* je odvozeno od podstatného jména *cesta*

Ostatní posuzovaná podstatná jména byla odvozena od sloves (*mýt → mytí; hlásit → hlášení; tušit → tušení; spiknout se → spiknutí; skládat → skládání; zamítnout → zamítnutí; míchat → míchání; použít → použití; mínit → mínění*), jde tedy o podstatná jména slovesná.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17

Poměrně dlouho jsem si přála, aby mi rodiče koupili nějakého domácího mazlíčka. Trvalo však témněř rok, než jsem je přesvědčila. Nejprve se v dětském pokoji objevila klec, později přibyl i její nový obyvatel. Zakrslý králík dostal jméno Eda.

Pravidelně jsem Edovy kartáčovala srst kvůli línání, denně jsem mu měnila vodu a doplňovala zásoby sena, které je hlavní složkou králičí potravy. Jídelníček jsem mu občas obohatila směsí s vybranými bylinami, kterou jsem koupila v obchodě s krmivy. Do klece jsem umístila několik březových větví, o které si brousil zuby.

Eda byl velmi učenlivý. Uměl přiběhnout na zavolání a sám vlezl do přepravky, když jsme se chystali na rodinný výlet. S oblibou se schovával pod topením, v jehož blískosti se cítil v bezpečí. Naše společné chvíle byly plné smíchu a radosti.

max. 4 body

17 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Ohebná slova zapište bezchybně ve stejném tvaru, ve kterém jsou užita v textu. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Zdůvodnění

- Způsob psaní příslovce *téměř* je třeba si pamatovat, neboť původní význam si dnes již neuvědomujeme (slovo je příbuzné se slovesem *měřit*).
- Slovo *Edovi* je ve výchozím textu podstatným jménem, které se skloňuje podle vzoru *předseda* (předsedovi – *Edovi*).
- Přídavné jméno *březový* se skloňuje podle vzoru *mladý* (mladých – *březových*).
- Podstatné jméno *blízkost* je příbuzné např. se slovem *blizoučko*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 18–22

(**1**) Dne 23. března 1865 letěl nad Tichým oceánem balon, stržený vzdušným vírem. „**Ven** se vší zátěží!“ zaznělo ve čtyři odpoledne. Pod koulí naplněnou plynem se ještě dlouhé hodiny zmítal koš s cestujícími. Uragán se zklidnil až ráno. V dohledu ale **stále** žádná země, všude kolem jen rozbouřené moře. Vtom balon začal prudce klesat. Trhlinou v jeho plášti totiž unikal plyn. Situace vypadala **beznadějně**. Když už byli vzduchoplavci napůl ponořeni ve vodě, zahlédli neznámý ostrov. Splaskly plášť se náhle prohnul v jakousi kapsu a balon byl větrem hnán jako loď směrem k pobřeží. Na písčitém břehu si všichni **zhluboka** oddechli.

Od té doby uběhlo již půl roku. 24. září se šel Pencroff podívat na pasti, které nalíčil. V jedné z nich sebou házel malý pekari. To bude výtečná hostina, zaradoval se námořník.

(**2**) Pečené selátko skutečně všem chutnalo. Pencroff zrovna hltal už druhou porci, když vtom zaklel. „O něco jsem si zlomil zub!“ vykřikl. Pak vyňal z úst předmět, který ho připravil o část stoličky. Byla to olověná kulka! Ani zjevení nadpřirozené bytosti by trosečníky nerozrušilo víc. Při průzkumech ostrova totiž na člověka nenarazili, žádný kouř přítomnost lidí neprozrazoval.

(**3**) „Neříkal jste, Pencroffe, že ten pekari byl asi tři měsíce starý●“ zeptal se inženýr.

„Přesně to jsem říkal, pane Smithi,“ odpověděl mu námořník, „vždyť to bylo mládě!“

„Z toho tedy vyplývá, že nedávno byla na ostrově vypálena rána z pušky.“

„A že kulka,“ doplnil logicky uvažujícího Smithe Spilett, „zasáhla toto zvíře.“

(**4**) „Buď je tedy ostrov obydlen,“ pokračoval Smith, „nebo tu někdo tajně přistál. Nevíme, zda to jsou přátelé, či nepřátelé● Musíme znovu prozkoumat ostrov a zjistit, jestli jsou ještě tady!“

Vysvětlivka: *pekari* – drobný sudokopytník podobný prasatům

(*J. Verne, Tajuplný ostrov, upraveno*)

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
18.1	Vzduchoplavci ztroskotali na neznámém ostrově dne 23. března 1865.	☐	☒
18.2	Pekari zemřel na následky střelného poranění, které mu způsobil Pencroff.	☐	☒
18.3	Do rozhovoru o olověné kulce se zapojili celkem čtyři lidé: Smith, Pencroff, Spilett a jakýsi inženýr.	☐	☒

18.4 Nález olověné kulky trosečníky znepokojil víc než předchozí setkání s nadpřirozenou bytostí. ☐ ☒

Zdůvodnění

Nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

max. 3 body

19 Vypište z druhé části výchozího textu tři dvouslabičná neohebná slova.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

zrovna, ani, totiž

1 bod

20 Kterou z následujících možností lze úsek podtržený ve výchozím textu nahradit tak, aby význam textu zůstal zachován?

A) Vykřikl, že si o něco zlomil zub.
B) O něco si zlomil zub, vykřikl jsem.
C) Vykřikl, že jsem si o něco zlomil zub.
D) O něco jsem si zlomil zub, vykřikl jsem.

Zdůvodnění

V posuzovaném úseku promlouvá přímou řečí postava jménem Pencroff (*O něco jsem si zlomil zub!*), která v textu vystupuje, není ale vypravěčem příběhu. Význam výchozího textu zůstane zachován, pokud sloveso *zlomit* užijeme ve 3. osobě čísla jednotného a zároveň zachováme tvar 3. osoby čísla jednotného u slovesa *vykřiknout*.

1 bod

21 Které z následujících tvrzení o dvou vynechaných místech (●) ve výchozím textu je pravdivé?

A) Na obě tato místa patří otazník.
B) Na žádné z těchto míst nepatří otazník.
C) Otazník patří pouze na místo vynechané ve třetí části textu.
D) Otazník patří pouze na místo vynechané ve čtvrté části textu.

Zdůvodnění

Na místo vynechané ve třetí části textu patří otazník (*„Neříkal jste, Pencroffe, že ten pekari byl asi tři měsíce starý?“ zeptal se inženýr.*). Smith se snaží od Pencroffa zjistit nějakou skutečnost, jde tedy o větu tázací.

Na místo vynechané ve čtvrté části textu patří tečka (*Nevíme, zda to jsou přátelé, či nepřátelé.*), nikoli otazník. Smith se totiž ostatních postav na nic neptá, pouze nahlas přemýšlí a komentuje situaci, do které se trosečníci dostali. Jde tedy o větu oznamovací, nikoli tázací.

max. 2 body

22 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je pravdivé (A), nebo ne (N).

(Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu vyznačena tučně.)

		A	N
22.1	Slovo *uvnitř* má opačný význam, než má v textu slovo *ven*.	☐	☒
22.2	Slovo *neustále* má opačný význam, než má v textu slovo *stále*.	☐	☒
22.3	Slovo *nadějně* má opačný význam, než má v textu slovo *beznadějně*.	☒	☐
22.4	Slovo *zvysoka* má opačný význam, než má v textu slovo *zhluboka*.	☐	☒

Zdůvodnění

- Slovo *ven*, které je ve výchozím textu užito ve významu *směrem pryč z vnitřku*, a slovo *uvnitř*, které má význam *ve vnitřku, vevnitř*, nemají nikdy opačný význam.
- Slovo *stále*, které je ve výchozím textu užito ve významu *pořád*, a slovo *neustále* nemají nikdy opačný význam – jde totiž o synonyma, tedy slova podobného významu.
- Slovo *beznadějně*, které je ve výchozím textu užito ve významu *nedávající naději, zoufale*, a slovo *nadějně*, které má význam *vzbuzující naději*, mají opačný význam (*Situace vypadala beznadějně.* × *Situace vypadala nadějně.*).
- Slovo *zhluboka*, které je ve výchozím textu užito ve významu *hodně, velmi*, a slovo *zvysoka*, které má význam *z výše* nebo *povýšeně, pohrdavě*, nemají v tomto případě opačný význam.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 23

Dřív byl Pavel skromný a moc milý kluk. Když ale vyhrál celostátní kolo v matematické olympiádě a napsali o něm pochvalný článek v místních novinách, začal se chovat nafoukaně. Mluví jen o tom, jaký je génius. *****

1 bod

23 Která z následujících možností obsahuje české ustálené slovní spojení vystihující situaci ve výchozím textu, a patří tedy na vynechané místo (*****) v textu?

A) Dost si vyhodil z kopýtka.
B) Pěkně mu přistřihli křídla.
C) Dost se chlubí cizím peřím.
D) Pěkně mu narostl hřebínek.

Zdůvodnění

Situaci popsanou ve výchozím textu vystihuje ustálené slovní spojení *narostl mu hřebínek*, které má význam *je domýšlivý, nafoukaný*. Ostatní posuzované možnosti neodpovídají zadání:

- ustálené slovní spojení *vyhodit si z kopýtka* má význam *zahýřit si*;
- ustálené slovní spojení *přistřihnout někomu křídla* má význam *omezit někomu volnost, svobodu*;
- ustálené slovní spojení *chlubit se cizím peřím* má význam *chlubit se něčím ne vlastním, něčím, co bylo dosaženo bez vlastního přičinění*.

1 bod

24 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

A) Po setmění by mě na hřbitov nikdo nedostal.
B) Po setmění by mně na hřbitov nikdo nedostal.
C) Po setmnění by mě na hřbitov nikdo nedostal.
D) Po setmnění by mně na hřbitov nikdo nedostal.

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *setmění* je odvozeno od slovesa *setmít se*.
- Zájmeno *já* je ve větě užito ve 4. pádě, správný tvar je tedy *mě*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

(**1**) Závodníci jsou seřazeni na startu. Diváci na tribunách i statisíce fanoušků sledujících přenos na kanálu YouTube se už nemohou dočkat. Ne, tohle není reportáž ze závodů formule 1. Je to popis šílenství, jež **se strhlo** kolem závodů skleněných kuliček.

Profesionální závody, v nichž mezi sebou soupeří skleněnky, se konají od roku 2013. Závodní kuličky musí splňovat například předepsanou velikost i hmotnost, před startem je proto rozhodčí zkontrolují a případné hříšníky ze závodu vyloučí. Nemyslete si však, že skleněnky jsou úplně stejné: liší se barvou či vzorem.

(**2**) Největší popularitu ze všech závodů si získala soutěž Marble Rally, při níž jsou skleněnky vypuštěny na **náročnou** trať vyrytou v hliněném či písečném kopci. V některých místech se trať větví do více cest, diváci ale nemůžou předem odhadnout, která z nich kuličku dovede do cíle nejrychleji. Prvek překvapení nabízejí také nejrůznější skokánky a záludné tunely. Sledování Marble Rally je skutečně **napínavé**. Tento závod byste si neměli nechat ujít, rozhodně **stojí** za to.

(*www.abicko.cz, upraveno*)

max. 2 body

25 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
25.1	Závody skleněných kuliček sleduje na kanálu YouTube víc fanoušků než závody formule 1.	☐	☒
25.2	První část trati závodu Marble Rally vede po povrchu pokrytém hlínou, druhou část trati pokrývá písek.	☐	☒
25.3	Některé úseky trati závodu Marble Rally jsou vyhrazeny jen pro skleněné kuličky pohybující se nejvyšší rychlostí.	☐	☒
25.4	Pro profesionální závody skleněných kuliček jsou stanoveny určité podmínky včetně předepsané hmotnosti závodních skleněnek.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

26 Které z následujících tvrzení o výrazech tučně vyznačených ve výchozím textu NENÍ pravdivé?

A) Sloveso *strhnout se* je v textu užito ve významu *nastat, propuknout*.
B) Přídavné jméno *náročný* je v textu užito ve významu *nesnadný, obtížný*.
C) Přídavné jméno *napínavý* je v textu užito ve významu *udržující v napětí, vzrušující*.
D) Sloveso *stát* je v textu užito ve významu *setrvávat na místě, nebýt v pohybu.*

Zdůvodnění

Sloveso *stát* je ve výchozím textu užito v ustáleném slovním spojení *stát za to* s významem *mít pro někoho hodnotu, stát za pozornost, být něčeho hoden*.

1 bod

27 Které z následujících tvrzení o dvou úsecích podtržených ve výchozím textu je pravdivé?

A) V každém z těchto úseků se vyskytuje sloveso užité v rozkazovacím způsobu.
B) V každém z těchto úseků se vyskytuje sloveso užité v podmiňovacím způsobu.
C) V úseku z první části textu se vyskytuje sloveso užité v podmiňovacím způsobu, v úseku z druhé části textu se vyskytuje sloveso užité v rozkazovacím způsobu.
D) V úseku z první části textu se vyskytuje sloveso užité v rozkazovacím způsobu, v úseku z druhé části textu se vyskytuje sloveso užité v podmiňovacím způsobu.

Zdůvodnění

V prvním posuzovaném úseku se vyskytuje sloveso *nemyslet si* užité v 2. osobě čísla množného způsobu rozkazovacího.

V druhém posuzovaném úseku se vyskytují slovesa *nechat* a *ujít* užitá v infinitivu, který slovesný způsob nevyjadřuje, a sloveso *nemít* užité v 2. osobě čísla množného způsobu podmiňovacího.

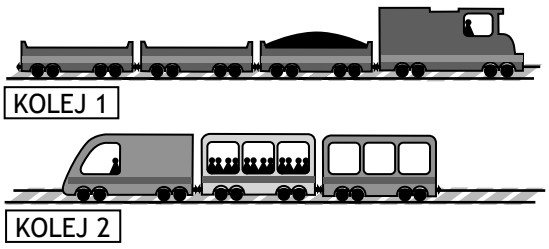
---

max. 4 body

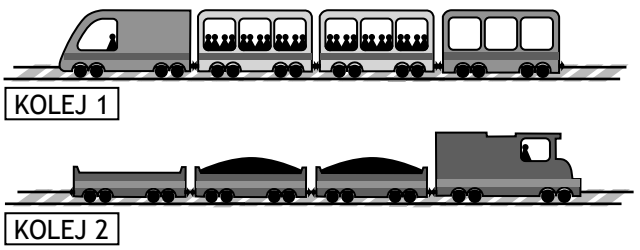
28 Přiřaďte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).

(Žádnou možnost z nabídky A–F nelze přiřadit víckrát než jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

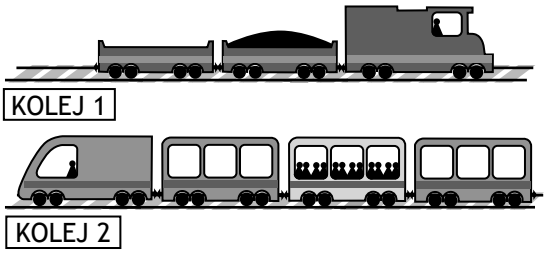
28.1



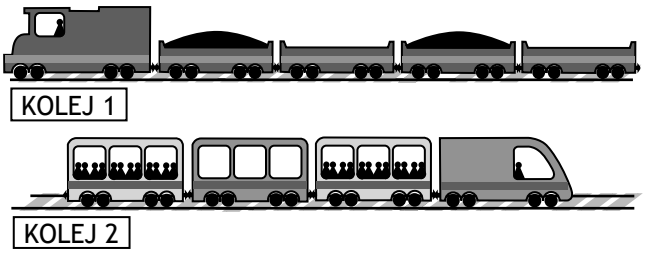
28.2



28.3



28.4



A) Osobní vlak má lichý počet vagónů. Nákladní vlak nemá více vagónů než vlak osobní. Vlak na 2. koleji má sudý počet plných vagónů.

B) Jeden z vlaků má sudý počet prázdných vagónů. Osobní vlak má lichý počet plných vagónů. Vlak na 1. koleji má více vagónů než vlak na 2. koleji.

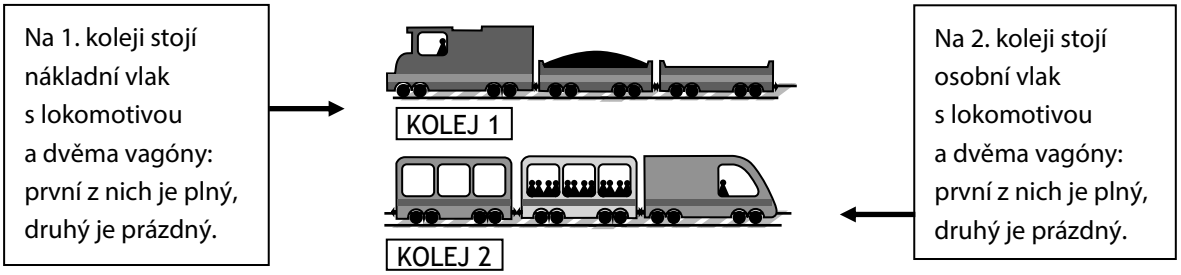
C) Celkový počet vagónů na obrázku je lichý. Vlak na 2. koleji má méně vagónů než vlak na 1. koleji. Nákladní vlak má lichý počet prázdných vagónů.

D) Osobní vlak nemá prázdných vagónů stejně jako těch plných. Nákladní vlak má sudý počet vagónů. Vlak na 1. koleji má lichý počet plných vagónů.

E) Vlak na 2. koleji má lichý počet prázdných vagónů. Nákladní vlak má jiný počet vagónů než vlak osobní. Osobní vlak má sudý počet plných vagónů.

F) Vlak na 1. koleji nemá méně prázdných vagónů než vlak na 2. koleji. Osobní vlak má více než jeden plný vagón. Nákladní vlak má lichý počet plných vagónů.

Vysvětlivky: Na obrázku jsou dva vlaky, které mají celkem čtyři vagóny.



Řešení

28.1 – B)

28.2 – A)

28.3 – D)

28.4 – E)

Žádný z uvedených obrázků neodpovídá ani popisu C), ani popisu F).

Konal(a) zkoušku ☐ Vyloučen(a) ☐ Nepřítomen(na) či nedokončil(a) ☐

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5A

Jméno a příjmení

DIDAKTICKÝ TEST – STRANA 1–2

	A	B	C	D
1	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐

7

4

4.1 podmět:

přísudek:

4.2 podmět:

přísudek:

8	A	N
8.1	☐	☐
8.2	☐	☐
8.3	☐	☐
8.4	☐	☐

	A	B	C	D
9	☐	☐	☐	☐
10	☐	☐	☐	☐
11	☐	☐	☐	☐
12	☐	☐	☐	☐
13	☐	☐	☐	☐

5	A	N
5.1	☐	☐
5.2	☐	☐
5.3	☐	☐
5.4	☐	☐

6	A	B	C	D	E
6.1	☐	☐	☐	☐	☐
6.2	☐	☐	☐	☐	☐
6.3	☐	☐	☐	☐	☐

14

14.1

14.2

15

	A	B	C	D	E	F
První část						
Druhá část						
Třetí část						
Čtvrtá část						
Pátá část						
Šestá část						

16

slovo č.	slovo č.	slovo č.

17

18

	A	N
18.1		
18.2		
18.3		
18.4		

19

	A	B	C	D
20				
21				

22	A	N
22.1		
22.2		
22.3		
22.4		

	A	B	C	D
23				
24				

25	A	N
25.1		
25.2		
25.3		
25.4		

	A	B	C	D
26				
27				

28	A	B	C	D	E	F
28.1						
28.2						
28.3						
28.4						